

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Ivre Ac Potestate Romanorum Pontificum,
Imperatorum, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

De censura ecclesiastica. cap. xxxix.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63477)

Ipse tamen notauit, de homic. c. presbyterum, quantum ad homicidium, ante baptismum, quod siue ex officio, siue ex voluntate fecerit homicidium, non est post baptismum irregularis; quia omnis sequela peccati deleta est. Sed Goffre, de conuersione infidelium, c. j. notauit, quod peccatum, & sequela peccati bene delentur in baptismo, sed non defectus, siue impedimentum. Prima via communiter approbatur. Specu. tamen in titu, de dispensationibus, §. iij, vers. is autem, videtur declinare. &c.

DE CENSURA ECCLESIASTICA:

Cap. XXXIX.

S V M M A R I V M.

- 1 Censura ecclesiastica quæ dicatur, & quot sint eius species.
- 2 Excommunicationis species quot sunt.
- 3 Propter mortale peccatum homo à Deo traditur sathane.
- 4 Quot sint casus, quibus incidit quis ipso iure, remissuè.
- 5 Quotuplex sit minor excommunicatio.
- 6 Percutens clericum in habitu clericali incedentem, & immiscerem se seuis, an sit excommunicatus.
- 7 Quot, & qui sint casus excepti à regula, quæ habet, quod iniiciens manus violentas in ecclesiasticam personam est excommunicatus.
- 8 An uxoris nomine intelligatur sponsa de presenti, & matris appellatione intelligantur omnes ascendentes.

Celestastica † censura est spiritualis poena, quam ecclesia propter inobedientiam infligit locis, & vniuersitatibus, sacramentalia singularibus personis, communionem, & actus spirituales interdicendo. Censuræ tamen principalis est punitio inobedientiæ hominis, vel canonis. Quot sunt autem species censuræ ecclesiasticæ? Responde, vt in decre. quærenti, de verb. sign. Et dic, quod sunt tres, scilicet, interdicti, suspensionis, & excommunicationis. Dico, quod excommunicatio est censura ecclesiastica propter contumaciā, vel crimen in singulares personar

sonas lata, à communione fratrum, & sacramentorum tantum exclusoria. Et per hoc inferitur vnde, & quare excommunicatio dicitur; quia dicitur à communione exclusio tam sacramentorum, quàm fratrum; vt congruat ethymologia etiam maiori excommunicationi. † Quot sunt autem species excommunicationis? Attende, quod (vt iura exprimunt) duæ sunt species excommunicationis, scilicet excommunicatio maior, & excommunicatio minor: maior separat à communione fratrum, & sororum; minor à communione passiuè sacramentorum; vt c. si celebrat, de cler. excommu. deposito. Iura tamen variè loquuntur de excommunicatione. Vnde aliquando sumitur pro exclusione à communione fidelium, & non sacramentorum; aliquando temporaliter. sic loquitur v. quæst. iiii. in synodo. vbi trium dierum excommunicatione feriatur. sic loquitur canon v. quæst. ij. præsentis. Item sancta ecclesiæ communione, &c. Sed, vt ibi notat glo. intelligitur à communione fratrum in choro, & ecclesia; quia cum fratribus non communicabit. sic loquitur tex. xvij. dist. placuit. & ibi in glo. sic loquitur tex. xxxij. dist. quorundam, lvij. dist. si quis de alterius. & ista appellatur maior excommunicatio, nō simpliciter, sed limitatè; quia simpliciter maior excommunicatio separat à communione fratrum, & sacramentorum perpetuo. i. donec absoluitur. Sic etiam de minori excommunicatione, quæ separat à sacramentis, variè loquuntur iura; nam aliquando fertur ab homine; & de hac loquuntur text. v. quæst. j. per totum. Et aliquando fertur à canone propter simplex participium, vt c. nuper, de senten. excommu. & c. si celebrat, de cler. exc. min. Et has duas species, scilicet maiorem excommunicationem, & simpliciter excludentem à communione fratrum, & sacramentorum; & minorem latam à canone propter simplex participium nunc prosequar. Vnum est, quod minor excommunicatio largè sumpta, vt separat à communione sacramentorum, aliquando infligitur à se ipso, cum pœnitet, & propter conscientiam abstinere à communione passiuâ, vt de homi. sicut ex literarum, aliquando à sacerdote pœnitentiam iniungente; de pœni. dist. ij. faci-

facilius. & hoc melius, quàm si ex autoritate propria; de
 pœni. distinct. iij. accusatione. & hoc cùm pœnitet. Sed in
 3 pœnitentia infligitur aliquando à Deo; † nam propter
 peccatum mortale Deus tradit hominem sathanæ, xj. q. iij.
 audi. Sunt ergo duæ species, scilicet maior, & minor. ma-
 ior autem aliquando vocatur anathema, vt in principio
 cano. Engeltrudam, iij. q. iij. & xj. q. iij. nemo Episcopos
 rum; & c. euidenter, ead. causa & quæst. Et aliquando ex-
 communicatio, vel anathema sumitur largè, vt est separa-
 tio à Deo, vt xliij. q. iij. certum. & xliij. q. iij. euidenter ca-
 ueat, tamen in effectu non est differentia excommunica-
 tionis. Et si queratur, quæ est ratio, cùm iura videantur in
 similibus casibus disponere contrarium, de consti. ex par-
 te, ff. de lega. iij. l. nummis, ff. de reg. iur. l. in obscuris. & l. i.
 præses, ff. de pœn. & hoc contrarium format glo. xj. q. iij.
 c. debent. & soluit standum verbis. Et pro quolibet pecca-
 to mortali quilibet est excommunicatus minori quoad
 Deum, etiam sine alia sententia hominis; ergo si quis ex-
 communicetur ab homine propter mortale, quia aliter nõ
 fertur, xj. q. iij. nemo Episcoporum; verba debent aliquid
 operari, ff. de lega. j. l. si quando. Sic ergo cùm prius foret
 excommunicatus, nunc est, maiorj aliud addere non po-
 test; & illa fuit legislatoris intentio in c. si quem, de sent.
 excommu. lib. vj.

4 † XXXII. sunt casus, quibus incidit quis ipso iure,
 quos glo. enumerat in c. eos, de sent. excommu. lib. vj. su-
 per ver. canonis: duos addit Bonifa. post compilationem
 sexti per extrauag. detestante, & c. statuimus, qui. liij. casus,
 quibus quis incidit per compilationem, in Clem. j. de sen-
 ten. excomm. super ver. excommunicationis; & illorum
 xvj. sunt reseruati Papæ. Quædam lata à canone cum ho-
 minis ministerio, vt canon profert. sed proferri mandat,
 vt in canonibus referendæ sententiæ, quas enumerare plus
 5 esset laboriosum, quàm vtile. † Consequenter queritur,
 quotuplex sit minor excommunicatio? Sol. Minor excom-
 municatio aliquando sumitur pro sola separatione à Deo
 tantum, & illam inducit mortale tantum sine alio ecclesiæ
 militantis ministerio, vt Esaiæ lix. Iniquitates vestre diui-
 serunt

ferunt inter vos, & Deum vestrum. & notatur in c. quorundam, de Iudæis. Aliquando sumitur pro separatione à sacramentorum participatione passiva; & tunc, aut hoc inducitur à canone propter participationem cum excommunicato maiori, vt in c. nuper, de sent. excomm. & c. cum excommunicato, xj. q. iij. cum similibus eiusdem can. & quæst. aut inducitur à seipso, vt cum quis peccat, & abstinet à sacramentis, de homi. c. sicut ex literis. Aut poenitentia imponitur à sacerdote, de poen. distinct. iij. actione. & melius, quàm si à seipso, de poen. distinct. iij. actione. Aliquando impoenitentes à Deo subtrahuntur, vt cum traduntur sathanæ, xj. q. iij. denique. Aliquando impoenitentes à seipso subtrahuntur, & credunt sufficere, & male, de poen. dist. j. sunt qui arbitrantur. quæ omnia prosequere, vt not. glo. in c. si quem, de sent. excomm. xj. q. iij. si inimicus. Verum est, quod excommunicatio minor aliquando fertur ab homine per sententiam, vt v. q. j. & ij. & quasi per totum. Fertur tamen aliquando excommunicatio, quæ separat à communione fidelium, & non sacramenti, & fertur ab homine. & hæc quoad minorem. Et de hoc loquitur canon v. q. ij. præsentis, & v. q. iij. in loco, xvij. dist. placuit, xxxij. dist. quorundam, lvij. dist. si quis de alterius. Concludo, quod tot reperiuntur excommunicationes, quot reperiuntur communionēs, tamen ecclesia (vt frequenter) vitur duobus generibus, de quibus supra. † Quid de percutiente clericum incedentem in habitu seculari, & immiscentem se sæuis, an sit excommunicatus? & facit dubium, c. perpendimus, de senten. excomm. vbi videtur innuere tex. quod non. in contrarium facit c. contingit, & c. in audien. eod. titu. vbi probat text. quod non perdat priuilegium nisi trina monitio præueniat. Aliqui dicunt, quod in c. perpendimus Papa respondet decisè; quia dicebatur, ipsum in bello interfectum fuisse. & sic clarū. Alij dicunt, quod interfectores fuerunt excommunicati, sed Papa concedit priuilegium, quod non teneantur accedere ad sedem Apostolicam. & sic foret etiam clarum. Tancre. Vincen. & Phil. dicunt c. cōtingit, & c. in audientia, intelligi de illo, qui deposuit, & nulli iniuriabatur; &

& sic non perdit priuilegium, nisi monitus, sed c. perpendimus, loquitur, ubi deposuit, & iniuriabatur; qui sine monitione perdit priuilegium. hoc intelligit c. perpendimus. cum quis clericus non ex vanitate deponit habitum, ibi requiritur monitio, ut probat c. contingit, & c. in audientia. Sed cum ex malitia, & iniquitate deponit habitum, ibi sine monitione perdit, cum se immisceat saeculis, & tyrannis. Ibi igitur Papa tenet, quod clericus dimittens habitum, etiam faciens enormitates, non perdit priuilegium, nisi monitione praemissa, nec quoad forum, nec quoad immunitatem personae. Sed si ibi capiatur, debet restitui iudici ecclesiastico, & sic ibi respondet narrationi decisae. Si autem vis sequi opin. Hosti. posses dicere, quod loquitur de inueterato in tyrannis, & incorrigibili per c. vnicum, de vit. & honest. cler. lib. vj. Et sic respondet Papa in facto occisi; vel factum fuit post, quod clericus erat. Conclude ergo sublati dubium facientibus, quod percutiens clericum incedentem sine habitu, si monitus fuerit, & non assumpserit, non incidit in canonem. Si autem non monitus fuerit, & ipsum percusserit, non in actu belli, vel aggressiue, tunc incidit, etiam si clericus habitu deposito se alias immiscuerit. Sed si ipsum percusserit in actu belli, & aggressiue, tunc non incidit, secundum Innocentium. Hoc tamen ponderarem, cum quis dederit causam bello, & aggressurae. Nam si clericus iniuste causam non dederit, tunc indubitatum, quod illi, contra quos non incidunt ex capite defensionis permissae, ut c. si vero, neque tertij fauente aggressio etiam non incidunt. & hoc facit actualis immixtio clericum, ut c. perpendimus. Si autem alter non dedit causam aggressurae contra clericum, tunc etiam dans, & fauens percutienti clericum sunt excommunicati, quia hoc est iniuriosa iniectio, ut in canone, si quis suadente, xvij. q. iij. Si autem tertius contra tertium, & clericus temere immisceat habitu deposito, tunc crederem, percutiente in liminibus aggressurae non fore excommunicatos. & sic intelligo opin. Inno.

7 † Visa regula, quae habet, quod iniiciens manus violentas in personam ecclesiasticam est excommunicatus, per conf.

consequens restat videre casus exceptos à regula. Nam fallit in quatuordecim casibus.

Primus, cum quis percutit clericum incedentem in habitu clericali, quem ignorat clericum, vt c. si verò, ij. de senten. excomm. Si autem percussus vidit tonsuram, & tamen non credit ipsum clericum, tunc incidit, vt not. glo. in d. c. si verò. Nam probabilis ignorantia excusat in primo casu, cum quis verisimiliter pro tali haberi debeat, in quali habitu reperitur, C. de aquæ duc. l. decernimus, lib. xj. C. de fabri. l. stigmata, & c. si iudex laicus, eod. tit. lib. vj. hic autem non excusatur in secundo casu, cum tonsuram viderit. & hoc verum, nisi ignorantia probabilis insurgat ex more patriæ, qui debet attendi, ff. de fun. instru. leg. l. cum de lanionis, §. asinam, ff. de pign. act. l. cum vniuersorum. nam alicubi laici tempore caloris deferunt tonsuram. Quid si percussus credebat percussum clericum, cum non esset clericus, gloss. in c. si verò, dicit, quod percussus propter conscientiam, est excommunicatus, nisi certus postea efficiatur, allegat c. quoniam multos, xj. q. iij. secundum vnum casum. & hoc operatur affectio operæ secutæ, de biga. c. nuper, & c. fin. ff. ad leg. Aquil. l. scientiam. In contrarium videtur; nam non debet iudicari secundum quod quis facere debet, & intendit, sed secundum quod fit, ff. ad leg. Corn. de scar. l. j. §. diuus, ff. de iniur. l. si cum seruo, & l. præcedenti. Et hanc credo partem veram; & sic determinat glo. in c. in audientia, eod. tit. Et moueor, quia vt quis incidat in canonem, requiritur persuasio diabolica, & consummatio facti qualificati, vt supra pluries deductum est. Quod si intendens percussus Titium laicum, errans in persona percussit Gaium clericum, Alanus dixit, quod incidit in canonem, quia iniuriari voluit, ff. de iniur. l. eum qui, §. si iniuria, de fur. c. vlt. Tancre. tenuit contrarium. & probat per tex. c. si verò. Nam ibi dicit text. quod si percutiat clericum, quem credebat probabiliter laicum, non incidit; ergo sic hic à simili ignorantia excusabit à pœna cano. Nam temeritas, & violentia ponderantur in pœna illius canonis, vt in c. j. & c. veniens, eod. tit. de iniur. l. illud, glo. in c. si verò, dicit opin. Ala. tuiorem,

Z

fiorem, pro opin. Ala, facere videtur text. Nam si quis intendit furari aurum, & furatur æs, tenetur furti æris. Sic si quis furetur saccum plenum pecunia, tenetur furti nomine sacci, licet non habuit intentionem furandi saccum. Credo opin. veriolem de iure. moueor, quia vt vendit sibi locum pœna canonis, debet præcedere persuasio diabolica, vt in c. si quis, quæ hic non præcessit circa clericum, vt probat thema questionis. Non obstat. l. allegata, quia vtrouque committitur furtum tam in ære, quam in auro ex sola contrectatione; licet non ex qualibet, & cuiuslibet percussura quis incidat in canonem, sed ex qualificatione, de qualitate personæ.

Secundus casus est, cum quis percutit clericum in habitu laicali incedentem, monitum, non correctum, vt in audien. eo. tit. Istum articulum supra examinaui explicando contrarium, c. perpendimus, c. in audien.

Tertius est casus in clerico gerente administrationem rerum secularium, vt in c. sacerdotibus, ne ele. vel mo. Ex illo cap. sumunt aliqui indistinctè argumentum, quod eo ipso, quod se sic ingerit, sit clericus priuatus priuilegio clericali, ipso iure, quod non est verum; immo requiritur monitio, vtc. in audien. Licet ergo Goffr. in Summa ponat ipsum pro casu excepto indistinctè, tenet gl. in c. sacerdotibus, quod dixi. idem tenet Vincen. Phi. & Goffr. ibidem Inno. & Host. Hoc verum, nisi Episcopus in synodo mandasset sub pœna priuationis priuilegij clericalis; quia illud haberet locum trinæ monitionis. hunc intellectum probat rex. in c. sacerdotibus, in vers. quod si postmodum ergo requiritur monitio.

Quartus in eo, qui iocosè inijcit manus in clericum, vt c. j. eo. tit. debet tamen moderari qualitas ioci: & ratio fallentia est, quia in pœna canonis ponderatur persuasio diabolica, quam excludit iocus ipsius qualitate ponderata arg. not. in c. j. de præsump.

Quintus casus in magistro, qui gratia discipline percutit scholarem, vt in c. j. eod. tit. tamen debet moderari modus percussione: quia leuis permittitur magistro, vt in l. x. ff. ad leg. Aquil. & not. in c. cum voluntate, eod. tit.

Sextus

Sextus casus in eo, qui repellit vim vi à clerico, ipsum propulsante, vt in c. si verò, eod. tit. hic ponderandum tamen quare vim vi repellat; de quo plenè tractaui in tracta. de bello particulari ob tutelam corporis sui, & rerum. ratio fallendi, quia naturaliter inductum est, se defendere.

Septimus casus in eo, qui reperit clericum in adulterio, vel stupro cum vxore, matre, filia, vel sorore; vt c. si verò, j. de senten. excomm. Sed quid in ea, quæ putatur vxor, & non est? idem dicendum per ea, quæ habentur in l. si vxor, §. j. ff. de adul. faciunt, quæ not. in c. pleriq; de dona. inter vir. & vxor. in vlt. glo. & hoc tenet Vinc. & Gossfre. in d. c. si verò. † An autem nomine vxoris intelligatur sponsa de præfenti, glo. tenet, quòd sic; quia lex permittit pro illa accusare ture mariti, ff. de adul. l. vxor, §. j. An autem nomine matris intelligantur omnes ascendentes, glo. tenet, quòd non hoc casu; quia non debet extendi licentia, vt c. tua, de deci. Hostien. dicit hoc tutius; dicit tamen, quòd lex addit excipiendo neprem, & sponsam, vt in Auchen. vt liceat mat. & auia. §. quia non ita comperiantur, collat. ix. forte non foret absurdum distinguere inter neprem ex filio, vel filia, vt l. liberos, in fin. ff. de sena. quia hæc est materia brocardica, nunc pertransseo; & in sequenti tractatu expediam.

Octauus casus in eo, qui autoritate suæ prælationis, vel de mandato prælati iniecit manus in clericum, eod. tit. ex tenore, & c. vniuersitatis, & c. vt famæ, eod. tit. & intelligas in prælato corrigente, non tamen modum excedente; aliàs foret locus appellationi, de offic. ordina. irrefragabili, & punietur sic excedens, de appel. de priore. leuis enim correctio est permissa, vt c. cum voluntate; eod. tit. cum simi. ibi not. Fallit tamen in Episcopo, qui nullum manibus proprijs etià corrigendo percutere debet, lxxxvj. distinct. non liceat, C. de Episc. & cler. Auth. siue quæ. In inferiore autem Episcopo, si mandat prælatus capituli etiam per laicum, neuter est excommunicatus, vt c. vt famæ, eod. tit. & c. si clericos, eo. tit. lib. vj. Si autem mandat percuti, & verberari, mandet per clericum, vel monachum. Nam si per laicum, tunc yterque est excommunicatus.

vt c. vniuersitatis, eod. tit. Ita etiam not. glo. in c. si clericos, eod. tit. lib. vj. in glo. nodari. Episcopus tamen potest proprijs manibus, vbi non habet clericum, per quem percutiat; vt not. glo. in c. non liceat, lxxxvj. dist.

Nonus casus in inferioribus, alias senioribus ecclesijs, qui pueros corrigere possunt, vt l. cum voluntate, eod. tit. hoc intellige modum non excedendo, vt supra tactum est.

Decimus in dominis corrigentibus.

Vndecimus in propinquis.

Duodecimus in patribus corrigentibus filios. hoc intelligendum, dummodo nō sint constituti in sacris. Nam sacer ordo liberat à patria potestate, & serui, quoad manuum iniectionem, liij. dist. ex antiquis, & c. frequens, & si seruus sciente. Si autem tales personæ excedat modum, tenet glo. quod non sint excommunicati, in c. cum voluntate, eod. tit. in glo. vlt. Mouetur gloss. quia canon exigit dolum, sine quo violentia permittitur; sed hæc manus sunt charitatiuæ, licet casu modus excedatur. Ego non credo glo. veram; nam limitata correctio est permilla, patribus erga filios, & dominis erga seruos, sicut prælatis erga subditos per supra allegata: excessus ergo inducit pœnam, vt supra tactum est.

Decimustertius in eo, qui iniecit manus in clericum depositum, & traditum curiæ sæculari, de iudi. cum non ab homine, xvij. q. iij. si quis deinceps. Hunc punctum expediui supra.

Decimusquartus casus, cum quis iniecit manus in clericum, qui transfert se ad vitam contrariam clericali, vt cum bigamiam contrahit, lxxxiiij. dist. quisquis, & hunc articulum etiam supra expediui. Addi potest alius casus in percutiente clericum hæreticum, vt tenet Inno. in c. si verè, eod. tit. Et in ista materia vide Goffredum in sua Summa, in tit. de senten. excommu. & vid. Hostien. in sua Summa, eodem tit. de senten. excommunicationis. Et de censura ecclesiastica, seu de excommunicatione, vide tractatum Ioannis de Lignano in volumine tractatum, xij. fol. 288.